

GRADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
Dumineca 7 Sept. st. v.
19 Sept. st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.
Redactiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 68.

ANUL XVI.
1880.

Pretiuł pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Români'a 2 galbeni.

Istoricul polonu Ioan Dlugoss.

1415—1480.

Nu de multu națiunea polona avu o mare serbătoare literaria. În anul acesta trecura patru sute de ani de când cel mai mare cronicaru al ei, Ioan Dlugoss, a muritu. Acesta are cele mai neperitóre merite întru deșteptarea și alimentarea sentimentelor naționale, căci el a conservatu cultul ideii de statu polonu. De aceea nu ne putemu mirá, că polonii i aducu cu atâta devotamentu tributul stimei lor. Iéta și motivul, pentru care

Academii'a polóna arangiá o serbare în memori'a mortii de patru sute de ani a lui, ținându la Cracovi'a o adunare de gala, și desgropându osamintele lui Dlugoss, le aședă în „Panteonul“ restauratu pe speșele țerii lângă a celoralalti barbati de frunte.

Acésta serbare fu o adeverata festivitate naționala, la care luara parte tóte notabilitățile, ma și istoricii boemi și germâni fure represintati, și totul se încheiá prin unu banchetu. Usámu și noi de acésta ocașiune spre a introduce în colecțiunea portretelor nóstre și pe al acestui istoricu atât de importantu și pentru istoriografii'a româna.

Ioan Dlugoss, seu pe latinia

Longinus, s'a nascutu la 1415 în Brzzink, din o vechia familia; dupa terminarea studiilor sale întră pe carier'a preotiesca și ca atare ajunse canonicu în Cracovi'a. În acésta calitate regele polonu Cazmer IV l'a însărcinatu cu mai multe misiuni; așá la 1445 la Ioane de Huniad, la Pap'a Nicolae V în Roma și la imperatul germânu Frideric III.

El a scrisu o mulțime de lucrări istorice, cele mai multe în limb'a latina, și și-a espiratu sufletul la 1480, la câteva zile dupa numirea sa de arhiepiscupu al Ilywoului (Lemberga). Cea mai renumita opera a sa

este cea intitulata : „Annales seu cronicae inclyti regni Poloniae“, care are estensiune de 12 tomuri, cari se citeza sub titluł colectivuu de „Historica Polonica“.

În croniceloru lui Dlugoss par-tea pâna la 1386 e plina de tradițiuni și fabule; dar de aci 'ncolo scrie dupa isvóre nemijlocite și din propriele sale esperintie. Trebuie inse să constatămu, că în multe locuri nu pre e obiectivu, și gloriificarea națiunii sale pare a fi supremul seu scopu, o greșela acésta, de care numai puçini istorici sânt lipsiti.

Nu se pôte totusi contestá, că Dlugoss este unu istoricu meritosu și că a scrisu bine. I. H.

Ioan Dlugoss.

O mirésa si doi miri.

— *Novela.* —

(Urmare.)

E unu stégu gelnicu, în cele mai multe casuri unu stégu în cemetierul cel mare unde ni sânt îngropate speranțele, ilusiunile, credințele și fericirea.

Ni-e gele a privi la el; dar ni place a-l vedé.

E unu geniu, unu geniu blându și bunu, care nu-mai o vina are: că totdeuna plânge.

Dar nu te înșela în veci. Ce-ti spune el, sânt drepte. Le-ai vedutu, le-ai petrecutu, le-ai gustatu tôte.

Au fost dulci, așa precum și le povesteste; au trecut, s'au stinsu așa cum și le spune ea.

Ea nu te mângaiia, dar nu-ti cașuna nici durere noua; numai cea vechia, pe aceea nu o lasa să adórma.

Suvenirea i mai remasese Lenei, suvenirea și la-crimele.

Cu timpul s'au uscatu și lacrimile, căci Dumneđu a mesuratu mai multa durere ánimei decât lacrime ochilor; au secatu și lacrimile, și i-a remasu suvenirea.

O-au impresuratu parintii, ómeni buni, și o-au mângaiatu; dar suvenirea nu o mângaiá, și nimenea nu-i sciea vorbi așa de dulce ca și ea.

Au trecutú înse zile, septemáni și luni; și totu aceea mângaiere dela toti: „Uita Leno, uita puiul meu; toti ómenii în lume au dureri, și ce ar fi déca n'aru uitá!?”

— Vedi drag'a mosúului, — i dícea preotul din satu, când o íntelniá, — dílele trecu, flórea-ti cade, faci'a-ti veștedesce, Dumneđu a facutu ómenii pentru ómeni, mângaiia-te, drag'a mosúului! Dumneđu ti-a mesuratu durerea, el scie pentru ce, e pecatu să nu primesci cu ánima blanda și buna ceea ce Dumneđu ti-a datu.

Lena erá feta buna, crescuta bine, și cu ánima móle, i-ar fi placutu să asculte, să se mângaiie, să uite; dar suvenirea oh suvenirea, ea nu-i dadea repausu pe unu minutu.

A decisu să uite.

Și totu uitá, și totu uitá; dar faci'a ei pe tóta díu'a deviniá mai palida.

— Marita-te Lena, — dícea mama-sa, — marita-te, drag'a mamei. Dumneđu a rënduitu ca fetele să se marite. E pecatu să remáni feta bestrána. Ce a trecutú, a trecutú; l'ai plánsu, l'ai gelitu, trebue să începi alta viétia!

Lena totu tacea. Nu mai dícea nici da nici ba.

Dar parintii ei díceau.

Tinerul Joni i cerú mân'a, parintii ei i-o dadura. Erá avutu și frumosu. Starea buna, unu barbatu frumosu, cu vorbe bune, și timpul, acestu medicu bunu — o vor mângaiá și pe Lena.

Lena nici la acést'a nu a dísu nimicu.

Parintii ei vreu. Să fia.

Va fi consórtia fidela și credinciósa; dar tovarasi'a ei eterna, guvenirea, o va duce cu sine.

Și-a trasu de séma, s'a svatuitu cu ea, cu suvenirea; și ea a dísu: „Mergi unde vrei, eu mergu cu tine, eu te petrecu pâna la grópa!”

IV.

Erá séra, o séra frumósa și lina.

Mam'a lui Jonitía ședea singura pe pragu, și alegea untu într'unu vasu curatu.

Unu câne bestránu ședea íntinsu pe fóle și priviá la ea, o mítia alba se frecá de pólele ei, torcéndu și încungiurándu când pe dincóce când pe dincolo, și iéra mai privindu dreptu în ochii bunei stapáne.

Vacile rumegau în curte, facéndu clopotul să sune

din când în când, iér de o parte gagaiá o terlitia de gásce.

Bab'a erá bestrána și alba, și erá veduva de multi ani; dar avea staricica buna, și erá multifamita.

Unu feciórașu ce-i daduse Dumneđu íntetiase car-te, și el, Jonitía al ei erá omu de rëndu, adi sergentu la dorobánti.

Numai rusii aceia, numai aceia de aru fi peritu acolo acasa în țér'a lor; că numai ei au adusu atáta primejdia 'n țera — așa spunea pop'a din scrisori.

Feciórii au mersu la bataia, și au mersu și Jonitía al el. Ce să faca, barbatii cautu să mérgea, căci ei-su barbatii.

Dar ah, a mersu flórea țerii, și s'a veșteditu multu din ea. Au mersu copilasii mamelor, dragutii fetelor, și au cađutu în lupta, și nu vor mai rentorná în veci.

Se va terminá lupt'a, vor vini feciórii din bataia, câte mame-or așteptá 'n pórtia plângéndu de bucuria, și câte s'or întórce îndereptu ridéndu de durere — ne-bune. Câte mândre vor așteptá 'n pragu, cu braciul deschisu, cu struțul* în mâna și câte s'or întórce să-si schimbe hain'a în gele, velul de mirésa în velu negru, și struțul să-l puna în fundul ladii să se usce acolo, să-l țina pe viétia, dar să nu-l véda nimerea în veci.

Pe Jonitía il vor așteptá améndoue: mam'a și dragut'a. Și vor așteptá multu, deminét'a și sér'a, díu'a și nóptea — și 'n urma mam'a va nebuni, dragut'a s'a maritá, cine-l va plânge?

Așa cugetá serman'a mama.

I s'a spusu și ei, că Jonitía a cađutu în lupt'a cu turcii, a cađutu în șantiurile Plevnei, dar n'a cređutu. O astfel de fama nu o crede o mama dintr'una.

O crede țér'a, o crede lumea; pe urma o crede chiar și dragut'a cea fidela, dar mam'a, ea nu o crede.

Sânt destui fecióri în lume, pentru ce să căda chiar baietul ei?! Altii mai au pe cineva, dar ea n'are pe nimenea.

Moralul și credinț'a în dreptatea Dumneđeésca i justificá speranț'a.

(Va urmá.)

V. R. Buticescu.

Lebed'a.

Le lacul de auru se scalda superba,

O lebeda alba, ca gândul usioru;

Ea trece sub radi'a, ce gingasiu apune,

În giurul seu cauta cu giele si doru.

Molatic'a bóre alérgea de unde

A sórelui radie se culca duiosu,

Si 'n siópte plapánde i spune pe fuga,

Ca frundi'a când cade, se mori e frumosu.

Unu cântecu resuna, ca harp'a cerésca;

Stau muntii s'asculte, stau paseri în vântu;

O vesceda frundi'a pe apa plutesce

Si lebed'a móre, ea móre cântându.

Vediut'am mai multe foi galbini suflate

De vântu, al meu sóre perise sub noru;

Voindu se trecu iute cântu si eu cu giele,

Dar totusi sermanul nu potu ca se moru!

Teodor Bota.

* Struțiu se numesce pe unele locuri ale Transilvaniei buchetul, pên'a de flori.

Misteriul Noptii.

— Romanu, de *Claire de Chandeneux*. —

(Urmare.)

Tinerul cuprinsu de fantezmele unui visu suride-tor se preumblă pe malul lacului bine mirositoru, și petrecu fantasându timpul acela, care îl despartiea de prândiu, când avea să se 'ntelnescă ierasi cu acele două femei, cari pe neașteptate începura a jucă unu rolu atât de mare în vieti'a lui.

Prândiul trecu în o dispozițiune serioasă, dar foarte amicabile. Toti aru fi pututu observă, că aceia cari ședu în giurul mesei și respundu confus la întrebările unu altuia, înca nu s'au deprinsu cu nou'a lor situațiune, și fia-care se teme ca nu cumva să tulbure armoni'a.

Dn'a Forster voi să cîunte acêsta situațiune, și dupa cafêu'a nêgra ordonă să se prinda caili, ca să arete nepotului seu viitorea-i moșia.

— Numai superficial vom puté să inspectămu acêsta moșia, căci timpul nu va fi de ajunsu; dar, iubite Pascal, cel puțin vei avé o ideia aprocsimativa despre estensiunea Corsierului.

— Cât de multu mi-ar placé, deca ar fi mica, foarte mica, — respunse Pascal vesel. Căci deca e atât de mare, nu voiu mai ispravî admirarea.

Varvara isi caută pretestu să rămăna departe de acêsta preumblare, cu tôte că anim'a o dorea puțin, dar acêst'a nu-i clatină vointi'a.

Mintea ei meditativa prevedu tôte, tôte, înca și ne-declarat'a gratitudine a tinerului față de ea, căreia avea să-i multămesca norocul.

Ea simți instinctiv, că dupa cele petrecute absentarea ei va îndemnă pe tineru multu mai tare a-si aduce aminte de ea, decât deca ar fi lângă dên's'a.

Și miss Varvara cu iritabilitatea spiritului seu și cu prevederea sa rece, caré contrastu de ordinaru se pôte gasi în caracterul damelor americane, medită foarte bine.

Pascal regretă viu, că n'a avutu îndata în primele zile ocașiune, d'a spune frumoșei, înțeleptei și neogistei miss, séu cel puțin d'a o face să înțelga că dên'sul cunósce îniriirea mare ce are asupra betrănei lady.

El speră, că va puté suplini acêsta.

Preumblarea se lungi destulu de multu, betrân'a lady vorbiă multu. Se vedea pe dên's'a, că uséza cu multa bunavointia de ocașiune, ca de asta-data să nu aiba grige numai de sine, și începú cu tóta serioșitatea rolul ce și-a alesu. Apucă să arete o îngrigire de mama față de Pascal.

Probabilmente, acêst'a i eră cam greu; naturelul ei se pare că nu pré suferiă să se ocupe și cu altul afara de sine. Dar totusi jocă cu óresicare îndestulire noul seu rol. I placea de sine în acela, căci astfel pôte să pôrte grige de cineva, pôte să faca bine, și astfel pôte să-si atraga atenziunea amicilor și cunoscutilor sei.

Dar îndesertu amu caută în spiritul betrănei americane sentimente mai înalte, séu vr'o hotarire ideala. Modul de cugetare materialu și hotaritu al soiului seu nu-i permitea nici unu fel de înferbintare.

III.

Cele două zile următoare trecura iute pentru tinerul. Órele disparura un'a dupa alt'a, afara în natur'a frumoșă și încântătoare; în laintru în castelu în societate placuta și recreatoare.

Dn'a Forster aretă atăta bunavointia față de nepotul seu, de căta eră capabila; Varvara eră atât de preventore și placuta, încât Pascal nu gasi cuvinte spre a-si esprimă multămit'a și gratitudinea. Bibliotec'a castelului eră bogata în tôte ramurile, serviciul promptu și plinu de respectu. Tabloul care se 'ntindea inaintea

ferestilor castelului ar fi încântatu și unu spiritu mai puțin impresionabilu decât al lui Pascal.

Trasurele și caili steteau în continuu la dispozițiunea lui, și n'avea decât numai să ordone. O luntriti'a se afla la malul lacului, lângă ea se 'naltiă o casulă de pescariu; în o odaia a junelui eră adunata o colecțiune întreaga a armelor de vênătoare.

Se vedea, că înca și personalul servitorilor ghicise planul secretu al dómnei, căci ei așteptau numai unu semn al lui Pascal, și totu ce poftiă, se realisă. Făra 'ndoiela, ei vedeau în tinerul avocatul pe viitoriul domnu al castelului.

Pascal află, că în Lausanne au sositu câteva celebrități, cu cari conveni în carier'a sa de avocatul la Paris.

I cercetă în orașu; aceia se apropiara de el cu respectul cel mai profundu. El vedu cu mare satisfaciune, că notabilitățile orașului, de și le vorbiă cu cea mai mare reserva despre motivul petrecerii sale aice, il primiau cu unu deosebitu devotamentu.

Venira și câțiva proprietari din vecini la Corsier; și acestia destingeau pe fiitorul moștenitoru în junele avocatul, și credeau, că facu placere matusiei, aretându cel mai adâncu respectu față de nepotul seu.

El rentorse aceste visite. Proprietarii mai vechi ai acestui ținutu nu luau parte în placerile cosmopolite ale Lusanne-ei nòue, dar totusi simțeau necesitatea, ca să vina la ei cineva, care să-i deștepte din liniscea lor inerta.

Cu unu cuventu tôte ce încungiorau pe tinerul acesta, pareau a fi fost create pentru dên'sul. Acestu devotamentu, care cade atât de bine înime omenesci, și care în momentul primu ar fi îmbetatu pe atăția tineri, facu și asupra lui Pascal o necontestabila impresiune. Multu mai mare, decât cum ar fi doritu el însusi.

În aceste două zile pline de bucuria, fără ca să fi trebuitu a-si umili macaru și pe unu momentu demnitatea sa, se putea consideră domnul unei moșii principesci, moștenitorul unei averi mari, și eroul unei societăți distinse.

Într'o zi, cam pe la 8 óre sér'a, miss Varvara dișe betrănei lady, că n'ar strică deca ar introduce pe nepotul seu în casin'a de nou infiintata la Beau Rivage, care formă centrul vietii sociale din Lussane.

— Iubit'a mea copila, — dișe dn'a Forster, — tu scii bine, că acestu mare sgomotu și acêsta mare societate nu sînt pentru mine. Eu îmbetrănescu și me cam urescu în asemene placeri. Acele dame tîtionate îmi paru niște figure de cêra. Înse dóra Pascal ar dori să mêrga, pe dên'sul nu-l reținu considerațiunile pe cari le amintii. Pascal, n'ai pofta să cercetezi casin'a?

— M'așu simți foarte fericitu, de cumva în sér'a acêst'a așu puté să-mi oferu brațulu iubitei mele matusie... dar, deca nu voiesce să vina...

— Dar lady Forster nu scie, — întrerupse Varvara pe Pascal, — că astadi a sositu în Lausanne unchiul președintelui Statelor unite, unu dintre vechii sei amici, care de siguru va prândi în casina.

— În adevêru?... Generalul Hutter?... Oh! ce bunu jocășu... și ce omu cu spiritu!... Au trecutú deja trei septemâni de când nu l'am vețutu.

— Generalul numai caletoresce prin Elveti'a, fără d'a se opri undeva. Acêst'a e unic'a ocașiune de a-l revedé.

— Me voiu duce la casina, scump'a mea. Îmbraca-me iute... numai decât!... Dar ên spune-mi, cum ai aflatu, că generalul a sositu?

(Va urmă.)

S A X O N I.

Calindarul septemănei.

Ziua sept.	Numele sântilor și serbatorile.		Sorele resare	Sorele apune
	st. v.	st. n.		
Dumineca	7	19	Mart. Sozontu.	5 54 6 7
Luni	8	20	(+) Nasc. Nasc. de Dd.	5 55 6 6
Marti	9	21	† PP. Ioachim și Ana.	5 56 6 5
Mercuri	10	22	Mr'a Minodora.	5 57 6 3
Joi	11	23	Cuv. Teodora din Al.	5 59 6 1
Vineri	12	24	Mart. Autonom.	6 0 6 0
Sâmbeta	13	25	M. Corneliu Centur.	6 1 5 59

O nouă societate culturală română.

Cu bucuria înregistrăm, că mișcarea culturală română pornită în lună trecută la Oradea-mare spre a înființa aici o școlă națională pentru crescerea mai naltă a fetelor române a produs rezultatul dorit, căci realizarea ideii s'a așezat pe unu temei durabilu, și acuma nu mai urmăze decât ca zelul naționalu să se faca dator' a!

La 14 l. c., pe când adunarea din 28 august a inteligenței noastre d' aice a conchiamatu o adunare generală a întregii inteligențe române din acestu comitat, s'a adunatu unu numeru atât de frumosu din cei invitați, încât este unu deceniu, de când asemenea adunare românească nu s'a mai vețutu în orașul acesta.

În această adunare, în care funcționara ca președinte Rds. D. Teodor Kőváry și ca notari dnii Ioan Popu și Silviu Rezeiu, comisiunea esmisa din conferință a dela 29 august raportă despre misiunea sa, cetindu secretariul comisiunii, dl Silviu Rezeiu, raportul ce-l publicăm mai la vale.

Apoi luă cuvântul dl Iosif Romanu, și declară, că despre colect'a repausatei sale soții de pia memoria va face socota comitetului care se va alege, anunțiându inca de acuma, că sum'a ce va avé să predeie se urca la vr'o 5000 fl.

Dupa această declarațiune viu aplaudata, urmă actul de cea mai înaltă importanță al acestei adunări. Comisiunea adeva raportându, că spre realizarea scopului sublimu a gasitu cel mai bunu mijlocu d'a se înființa o societate, totu odata a și presintatu, prin raportorul Iosif Vulcanu, unu proiectu de statute, cari cu puține modifițiuni s'au și votatu.

Din momentu acela d' aice avem o nouă societate culturală, o societate a cărei activitate se îndreptă spre unu terenu atât de negligatu la noi, spre terenul instrucțiunii mai înalte a secului femeiescu român.

Conform statutelor, această societate va avé în frunte unu comitetu dirigențu de 9 membrii, respunțtoru de toate acțiunile sale, care va conchiamă în fia-care anu câte o adunare generală, unde va raportă despre activitatea sa de peste anu. Aceste adunări vor fi ambulante; cea mai de aprópe, în anul viitoru, se va ține la Oradea-mare.

Apoi, înscriindu-se membrii, se alege comitetul, și anume: domnii: președinte Teodor Kőváry, vice-președinte Simeon Bica, membrii Iosif Nestor, Nicolae Zigre, Iosif Erdeli, Ioan Popu, Silviu Rezeiu, Ioan Glitié și Iosif Vulcanu, cari vor alege dintre sine unu cassaru și unu secretaru.

Și dupa aceste adunarea se încheie în mijlocul unui entuziasm generalu, ier membrii ei se întrunira la o cina comună, care dură pâna târziu.

Deie ceriul ca această salutară întreprindere să

creșca și să înflorească! Înse ca această dorință să se pótă realiză, se cere ca publicul românescu s'o spriginescă cu zelul! Români, faceti-ve dator' a!

R a p o r t u

despre activitatea comitetului alesu din sinul conferinței ținute de inteligența română de Oradea-mare în 28 august 1880 în cauz'a continuării lucrărilor pentru înființarea unei școle române de fete în Oradea-mare.

Onorata Adunare!

Comitetul alesu pentru stabilirea programei urmânde în adunarea de astadi mi-a concredutu a face raportu înaintea onorabilei adunări despre activitatea sa urmata dela 28 aug. a. c. ca dela ziua începerei misiunii sale pâna în ziua de astadi. Înainte de a satisface înse acestei comisiuni onorifice, fia-mi permis a aruncă o privire asupra anilor de curând trecuti, în cari, precum credu, își afla esordiul și conferința noastră de astadi, și a cercă încât me vor iertă puterile marginite, motivele cari au avutu de urmăze mișcările acelor ani, facute în interesul înființării unei școle române de fete în Oradea-mare.

Abia credu se existe omu inteligente, carele se nu fia convinsu și petrunsu de momentuositatea educațiunii și de influința acesteia asupra vieții sociale și politice a unui poporu. Nu înțelegu aici educațiunea luata în sensu comunu, care se marginesce la creșterea în etate și la grigi'a esterna ce o punemu pentru înaintarea desvôlțării fizice a omului, ci voiescu a înțelege mai multu educațiunea în înțelesul strinsu al cuvântului, educațiunea care se escita și desvôlta prin o activitate spirituale conscia a sentimentului, a voinței, a cugetării și faptelor omului, înțelegu educațiunea care se câștiga prin influința ce o eserează omul asupra altor omeni. Educațiunea luata în acestu înțelesu influințează persoanele, familiile, națiunile și staturile, dupa direcțiunea care o urmăze dându spresiune modulului seu de cugetare prin unele fapte esterne, dupa cari se dejudeca gradul de cultura al popórelor singuratece, carele statorcesce apoi pusețiunea cutarei națiuni față de celelalte.

Pentru ca d' aice o națiune óre-care, prin cultura adevărata să-si elupte o pusețiune onorifică între celelalte popóre, înainte de tóte are lipsa neîncungurată de educațiune adevărata morale, pentru că singuru acest'a e în stare a-l înaltă pe omu la sublimitatea misiunii sale că fia rațiunea, și a-l conduce la ajungerea scopului ce i l'a pusu creatoriul seu divin. O educațiune care s'ar margini singuru la comunicarea sciințielor și esercerea isteței esteriore, chiar așa puțin corespunde scopului, ca și creșterea luata în sensu comunu, care-și estende grigi'a numai asupra sanității, a puterii și otfelirei corpului; de și de alta parte nici aceste două nu sânt eschise din educațiunea etică, ba sânt chiar necesare și debe se o însoțieșca pe acest'a, de óra-ce desvôlțarea și cultivarea normale a corpului este neîncunguratu de lipsa întru deslegarea celor mai maretle probleme omenesci. De aici urmăze cumca nisuiința primăria a educatoriului debe să se concentreze în cultivarea caracterului morale, adeva într'aceia, că escita și întaresce în elevul seu o voința care se corespunđa ideilor morale.

Înse cultivarea și formarea unui asemenea caracteru depinde multu dela însușirile naturali ale individilor singurateci, și dela alte multe impregiurări, cari adese-ori au cu multu mai mare influința asupra omului, decât cele ce în respectul acest'a le întreprinde educatoriul cu voi'a, pentru a dá o direcțiune óre-care caracterului elevului seu. Cercul în carele se creșce

omul, exemplul altor'a, și cu deosebire al parintilor, experiență ce o face, sunt totu atâte isvóre de dorința și voinția, ale căror efectu rămâne tradatu casului fortuitu, deca nu succede a susține și întări de o parte efectul binefacătoriu, iera de alta parte a delatură influință stricaciōsa ce o ar avé împregiurările memorate. Pentru regularea efectului dorinței și voinței escitate prin impresiunile esterne, pe lângă disciplin'a pozitivă ori negativă, precum scimu instrucțiunea e unul din cele mai momentōse mijlōce ale educațiunei, și înca nu numai instrucțiunea ce țintese spre ajungerea moralității curatu esterne, ci instrucțiunea adeveratu cultivatōrea și crescatōrea. Educațiunea dara în esenția nu se pōte desparți de cultura și pedagogi'a nu se pōte desparți de didactica. Pentru ca sē se pōta ajunge dara o educațiune corespundētōria celor premise, este necesariu a cultivă de o parte caracterul omului, de alta parte înse a-i tinde mijlōcele recerute pentru desvoltarea și cultivarea sa intelectuale. Acēs't'a înse o putemu ajunge numai așa, deca vom avé institute de crescere și învetământu.

Dupa ce înse, precum amu espusu mai nainte, în educațiune e a se pune pondul principale pe caracterul omului, iera profesoriul sēu profesorēs'a institutelor de crescere avēndu sub grigi'a sa unu numeru de multe ori fōrte considerabile de elevi și așa abiă pōte scrută însușirile naturali și efectul influinței esterne ce se arēta în elevii sei, ajungemu la acea conclusiune naturale, cumca aceia cari stau mai aprōpe de omu, debe se tinda educatoriului mâna de ajutoriu întru deslegarea dorita a chiamărei sale. Și cine i este ōre omului mai aprōpe, cine pōrta mai tare la ânima sōrtea omului, decăt parintii sei? Așa e domnilor, parintii sânt aceia, cari sânt chiamati în linea prima a tinde educatoriului ajutoriu necesariu întru cultivarea elevului concređutu, și între parinti iera este chiamata înainte de tōte mam'a a da direcțiune cultivarei caracterului pruncilor sei. Mam'a este acea, care prin laptele seu tinde pruncului nutrementul necesariu, ea-l învétia a se folosi de organul cuvēntarei, ea este chiamata chiar și dupa legile naturei a pune fundamentul educațiunei pruncului seu, pentru că scimu că ea este acea, cătra care are pruncu mai mare atragere, și căreia prin urmare i este mai ușoru a eserce influință sa dulce și binefacatoriă asupra aceluia.

Este dara evidentu, cumca esercerea practica a educațiunei depinde nu numai dela moralitatea, cultur'a și spiritul vieții publice, ci cu deosebire dela moralitatea, cultur'a și spiritul vieții familiare, care repetesce și continua nemijlocitu în viēt'i'a pruncilor, depinde dela cultur'a parintilor, dela gradul de educațiune în care a fost împarteșita mam'a. „Venitoriul nēmului omenescu” — dice L. Aimé Martin — se odihnesce pe amorul de muma: nu respinge acēs't'a putere. Așa debile pe cât ti-se pare, lucrarea ei este neinvinsa, și urșita a produce cea mai mare prefacere care s'ar fi pututu vre-o data vedé pe pamēntu*. Iera Napoleon cel mare referitoriu la acestu obiectu dișe: „E bine, ieta o sistēma întrēga de educațiune: debe se formezi mume cari se scia sē-si crēsca copiii lor”.

Și așa deca educațiunea adeverata morale este fără indoire fundamentul bunastarei și fericirei familiei, a națiunei și statului, și condițiunea inomisa pentru ca cutare poporu se căștigi unu pondu ōre carele cuvēntului seu, de alta parte înse e constatatu cumca influință binefacatoriă a mamei este mai acomodata a dá omului direcțiunea receruta spre ajungerea gradului doritu de cultura, credu a fi lucru pré naturale, cumca fia-carele statu, fia-care națiune, și așa și națiunea româna, deca voiesce a reprezentă ceva în lumea acēs't'a, și voiesce a corespunde destinațiunei omului de a tinde

spre perfecționare și prin acēs't'a spre ajungerea scopului seu de pe acestu pamēntu, va trebui înainte de tōte se tinda mamelor posibilitatea de a dá fiilor sei educațiunea cuvenita, și în acestu scopu își va cresce înainte de tōte mame culte, mame române.

Aceste sēu asemenea motive au îndemnatu de si-guru și pe zelōs'a matrōna româna din Oradea-mare Paulina Romanu nascuta Covaciū a pune fundamentul unei școlei mai înnalte pentru fete române. Ânima ei petrunsa de amōrea poporului seu, și plina de dorul ō-l vedé pe acēs't'a apropiându-se de nou cătra marimea stramoșilor sei, a cunoscutu pré bine, cumca națiunea româna numai atunci va puté figură între celelalte națiuni, deca prin căștigarea culturi asemenea nivoului de cultura al celorlalte națiuni va nisui a demustră că puterea vitale a fiilor lui Romul înca nu a peritu din vēenele românilor de astadi, ci a dormitatu numai și e gata a renviă în totu momentul spre a-si ocupă locul carele i competesce între alte națiuni pe bazea trecutului eroicu. Pentru acea în fruntea altor dame române, încăt pentru români pârților nōstre, a începutu a pune fundamentul școlei sēu institutului, carele prin crescerea și educațiunea fetelor române dându națiunei mame proveđute cu cultur'a corespundētōria recerentielor seculului, estu modu se straplānte și potentieze acea cultura în fii și nepoti, cari apoi în viēt'i'a sociale se elupte pe sēm'a națiunei române respectul celorlalte națiuni.

Spre căștigarea mijlōcelor materiali necesarie, s'au arangiātu pe la anii 1868—1871 colecte și petreceri, și zelul publicului românu și însuflețirea acestuia pentru scopul maretiu peste puțin a adunatu sume considerabili. Durere înse, că mōrtea cruda a rapitu pe zelōs'a matrōna din numerul celor vii, și cu repausarea ei adormindu zelul națiunale, a adormitu și interesarea pentru școl'a româna de fete.

Cultur'a națiunilor cu cari sūntemu în coatingere mijlocita și nemijlocita înaintēza înse totu mai tare, fără a reflectă la împregiurarea trista, că bietul românu în lips'a barbaților cari prin exemplul eficace și însuflețirea necesaria sē-l îndemne la îmbracișarea intereselor sale culturali, purcede a rămâné în letargi'a ce l'a cuprinsu, așa cât durere în pârțile nōstre adi mâne va fi faptu destulu de națiunale, deca ōre cineva din clasa inteligentē va scî vorbi în limb'a strabuna. Pentru ca înse sē nu ne departāmu pré tare de celelalte națiuni, și se curmāmu periculul carele ni amenință limb'a și viēt'i'a sociale națiunale, inteligent'i'a româna de Oradea-mare, cunoscēndu reul dormirei sale de unu deceniu, a voitu a repară greșel'a sa pâna ce înca nu e târđiu, și în conferință sa din 28 august a. c. alegāndu-si de președinte ad hoc pe Rdsmul Domnu Teodor Kővály, iera de notariu pe dl Ioan Pop a decisu a resuscită și continuă opul maretiu începutu de zelōs'a matrōna Paulina Romanu, de alta parte înse a aflu de bine a convocă o adunare generale a inteligentiei române din comitatul Biharia, pentru ca constituindu-se într'o Reuniune formale se faca cele necesarie pentru înființarea școlei de fete atât de dorite, și în acestu scopu a și esmisu unu apelu cătra inteligent'i'a româna din Biharia, care prin președintele și notariul seu ad hoc o provōca pe acēsta a se întruni pe diu'a de 14 septembrie a. c. în o adunare generale, de alta parte înse a concređutu președintelui ad hoc, a recercă pe Sp. D. Iosif Romanu ca pe soțul repausatei dōmne de pia memoria Paulina Covaciū, ca sē binevoiesca a referă adunării despre statul sumelor încurse în anii dela 1868—1871 din colectele și petrecerile arangiäte în favōrea școlei de fete înființānde. În fine conferință din 28 august a. c. pentru stabilirea programei urmānde în adunarea generale din 14 septembrie a. c. a alesu din sinul seu unu comitetu constatatoriu din Rdsmii dni

canonici Teodor Kóváry și Ioan Kuuk, Rmul domnu protopopu Simeon Bica, apoi dnii Ioan Veress, Nicolau Zigre, Iosif Vulcanu, Ioan Popu, Georgiu Horváth, Ioan Buna și Silviu Rezeiu. Acestu comitetu constituindu-se în 30 august a. c., și-a alesu de președinte pe Rds-mul domnu Teodor Kóváry, iera de notari pe Ioan Buna și Silviu Rezeiu; de alta parte dupa discusiuni mai îndelungate, în interesul cauzei aflându mai corespunzătoru ca de ocamdata delaturându ori ce detaiuri fație de școl'a înființându se se restringa numai la constituirea unei Reuniuni, care se se ocupe în modu eschisivu de adunarea sumelor recerute pentru înființarea școliei române de fete din Oradea-mare, și în acésta direcțiune a și decisu a se face statutele necesarie prezentându la timpu adunarei generali. Sarcin a confacerii statutelor, din motivul simplificării lucrului și al ușurării desbaterii a concredut'o domnilor Teodor Kóváry, Nicolau Zigre și Iosif Vulcanu, incredințându-i totu odata și cu confacerea unui proiectu de programa. Acést'a subcomisiune cu unu zelu demnu de scopul marretu întru înaintarea căruia au ostenitu, terminându-si operatele în timpu de totu scurtu, în ședint'a comitetului ținuta la 6 septembrie a. c. le-a și prezentatu acele pentru desbatere meritória.

Comitetul pe bazea propunerii subcomisiunii emise a aflatu de bine și a decisu a statori program'a discusiunilor dela adunarea din 14 septembrie precum urma: 1) Președintele comisiunii deschidându adunarea generale, propune a se alege unu președinte și notariu ad hoc. 2) Unu notariu al comisiunii face raportu despre lucrarea comitetului și propune statutele Reuniunii înființându. 3) Desbateri asupra statutelor. 4) Votându-se statutele, se înscriu membrii Reuniunii. 5) Reuniunea se constituie și se alege comitetul permanente. 6) Se facu dispozițiuni pentru întarirea statutelor. 7) Se vor desbate eventualele propuneri.

Dupa stabilirea acestei programe comitetul a purcesu la desbaterea statutelor, și primindu-le acele dupa propunerea subcomisiunii, decide a se propune pentru desbatere adunarei generali, și cu aceste isi termina activitatea.

Oradea-mare 14 septembrie 1880.

Silviu Rezeiu
raportorul comitetului.

Biserica si școl'a.

Archidiecea a Sibiiu. *Alegerile pentru congresu* au produsu pân'acuma urmatorul rezultat, ce-l șcótenu din „Tel. Rom.“: din cleru archimandritul și vicariul archiepiscopescu Nicolau Popea, protosincelul Ilarion Pușcariu, asesorul consistorialu Moise Lazaru, asesorul consistorialu Nicolau Cristea, protopopul Nicolau Popoviču, protopopul Ioan Ratiu, asesorul consistorialu Zacharie Boiu, profesorul Simeon Popescu, protopopul Ioan Gallu.

Diecea a Orădii-mari. S'a publicatu concursu pentru *catedr'a de limb'a si literatur'a romana* la gimnasiul din Oradea-mare; terminul e 15 octombrie, léf'a 600 fl.; profesorul denumitu va avé se propuna și religiunea pentru studentii gr. c. — Consistoriul a votatu patru *stipendii* de câte 200 fl. pentru patru clerici absoluti cari vor avé d'a frecventá cursul filosoficu la vr'o universitate; acestia sânt Vasiliu Stefanica, Alesandru Grama, Georgiu Popu și Alesandru Milianu. — *Invetiatiori* s'a numitu Vasilie Ilutiu la Porcǎlma, Iuliu Andreiu la Chiș-Moftinu, Petru Jiroșu la Mocrea.

Diecea a Arad. *Deputati congresuali.* Dintre preoti sânt alesi: în cercul electoralu Aradu, Rds. Domnu Iosif Belesiu vicariu episc. în Oradea-mare; în Chișineu, Rds. Domnu Petru Chirilescu protopresbiterul Chișineu-

lui; în Pancota, Rds. Domnu Georgiu Vasileviču protopresbiterul Șiriei; în Lipova, Rds. Domnu Ioan Țeranu protopresbiterul Lipovii; în Timișor'a, Rds. Domnu Meletiu Dreghiču protopresbiterul Timișorii. („Bis. și Șc.“) — Din „Luminatorul“ mai aflămu următoarele alegeri: protopopul G. Craciunescu; dintre mireni în Vinga Vinc. Babeșu, în Chiseteu dr. P. Vasiciu, în Timișora P. Rotaru. Ier informațiunile nóstre ni spunu, că la Chișineu s'a alesu Alesiu Popoviču, la Orade N. Zigre, la Aleshd Ioan Popu, toti mireni.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru romănu va ținé adunarea sa generala de estu anu în orașul Sibiiu, la 17 și 18 octombrie st. n., dupa program'a publicata în nr. 61 al foii nóstre.

Reuniunea femeilor române din Selagiu. Comisiunea pentru esopițiunea naționala din Sibiiu s'a compusu astfel: președinta dn'a Maria Barboloviču, membre dómnele Gizella Popu, Virginia Serbu, Ludovica Orosu, Maria Cosma, Ana Pocola, Emilia Popu, Emilia Popu din Banișoru, și domnișorele Elena Popu și Emilia Buteanu.

C e e n o u ?

Maj. Sa regele la 15 l. c. a sositu la Cernauti, unde asemenea a fost primitu cu mare entuziasmu. La gara l'a întâmpinatu președintele țerii, ier la catedral'a mitropolitana archiepiscopul și mitropolitul Morariu Andreeviču, în ornatu bisericescu și în fruntea clerului seu. S'er'a orașul a fost iluminatu și s'a datu unu balu stralucitu. La teatru Maj Sa a conversatu tóta s'er'a cu dl Slaniceanu, ministrul de resboiu al României. La 19 l. c. monarcul va sosi la Czegléd.

Tronul romănu. În privint'a succesiunii la tronul romănu se scrie din Berlin către „Schlesische Zeitung“: **Adoptiuni** principelui Ferdinand se puné în drumu unu nou obstacolu. Mam'a printului, o principesa portugesa de nascere, are niște credinție strictu ultramontane catolice și de aceea refușă a-si da consimțimēntul, ca fiul seu se tréca la ritul greco-orientalu, ceea ce se cere neaparatu în Români'a. Acum, spre a îndulci pilul'a, cauta a se dobândi pentru principele Carol titlul de rege și déca odată Enricu IV al Franciei a ăisu: „Paris vaut bien une messe!“ se crede, că și o coróna de rege va fi cel mai ademenitoru echivalentu pentru indispensabil'a convertire. Merita. ca cineva se aștepte cu multa curiositate, spre a vedé, cum se va resolve acésta cestiune de tronul și coróna“.

Moștenitorul de tronul al României nu va fi cel mai mare fiu al fratelui principelui Carol, Ferdinand de Hohenzollern, precum s'a scrisu pân'acuma în diuaria, căci — precum ni spune „Romănul“ — Domnitorul voiesce se adópte pe fiul cel mai tineru al fratelui seu, pe principele Carol, care s'a nascutu la 1 sept. 1868, și acuma e de 12 ani. Acesta tocmai din caus'a tineretiei sale pôte se se asimileze mai deplinu cu națiunea, al cărei Domnitoru are se fia. Prin acésta adoptare, firesce, cadu tóte coniecturile despre adoptarea principelui Ferdinand, despre care raportămu mai sus și noi

În folosul micilor dorobanti s'a datu ăilele trecute la teatrul „Daci'a“ din Bucuresci, cu concursul dlui M. Pascaly, o frumoșă represintațiune, despre care „Romănul“ scrie aceste: Gradin'a erá întesata de lume. S'a jucatu întâiu „Napastea“, una din cele mai vesele comedii din bogatul repertoriu al dlui Pascaly. Apoi s'a radiecatu cortin'a și amu asistatu la defilarea micilor dorobanti, cari, înșiruindu-se pe scena, au facutu, supt comand'a micilor lor oficiieri, exercitiele militare cu o precisiune care face mare onóre neobositei activități a dlui sergentu-maioru Dimitrescu, care este însărcinatu

cu compunerea și instrucțiunea legiunilor micilor dorobanți. Doi mici dorobanți au declamatu, cu multu focu, poesii, între cari „Penesiu Curcanu“. Amu asistatu în urma la o lupta între micii dorobanți și turci, la sfârșitul căreia publicul recunoscetoru a chiamatu pe dl sergentu-majoru Dimitrescu și i-a aretatu multămirea sa prin o lunga salva de aplause.

O nefericita. Capitanul Reicioci în Buda are o fiica frumoasă de 20 de ani, care de mai multă ani a orbitu. Tatal, iubindu-si copil'a din totu sufletul, n'a crutiatu nimicu, a consultatu pe cei mai celebrii medici și în fine, printr'o operațiune fericita, tiner'a feta și-a redobânditu vederea. Acum înse copil'a fu isbita de o alta nenorocire. A perdutu auzul. În desperarea ei, bieta feta a fugitu și s'a aruncatu în Dunare, dar din fericire a fost scapata și adusa la tatal ei. Acesta n'a perdutu curagiul, a consolat pe copila, jurându că va încerca totul spre însănătoșarea ei. El a plecatu cu fiica sa la Viena, unde doctorul Poltzer a facutu totu ce pôte sciinti'a. Nu de multu parintele cu fiica sa s'au întorsu la Budapesta și din și în și sănătatea ei merge totu mai bine. Într'o și tatal, venindu acasa, vede pe bun'a lui fiica că-i alerga înainte cu ochii plini de bucuria. „Tata!“ strigă frumos'a copila, „am auzitu orologul batându; acum me duc la biserica, să multămescu lui Dumneșeu pentru bunătatea lui“. Fet'a plecă la biserica, unde și-a facutu rugaciunea din totu sufletul. Eșindu din biserica și voindu să tréca drumul, o ajunsu o birja, ce venia rapede și într'o clipa tiner'a copila fu calcata de picioréle cailor și de roțile trasurii. Roțile trecusera peste pieptu și peste picioré și fet'a a remasu jos plina de sânge și ranita. Din fericire lesiunile nu sânt de mörte. Este de observatu, că în birja ședeau un locotenentu de husari, care dupa accidentu a strigatu birjarului să mäne iute mai departe, lasându pe bieta victima în mijlocul stradei.

Necrológe. *George Siuta* notaru cercualu în Chișineu, comitatul Biharia, a repausatu la 12 l. c., în etate de 30 ani. — *Emilia Stoica* n. Popescu, a încetatu din viéta la 9 septembrie. — *Teodor Chirila*, clericu de anul întâiu al diecesei Oradane, în seminariul din Satumare, a repausatu la 4 l. c. în comun'a Ciomocosu, locul seu natalu. — *Ecaterina Petrascu*, fiic'a dlui capitanu în retragre Ioan Petrascu în Sibiiu a muritu la 12 l. c. în etate de 21 ani.

Cronic'a lumiei.

Moștenitorul de tronul Rudolf la Berlin este primitu într'unu modu demonstrativu. Imperatul și tota curtea îl distingu la tôte ocasiunile, atât în cercul familiaru, cât și în publicitate.

Domnul și Dómu'a României la 5 septembrie, petrecându la principessa de Wied, Domnitorul a primitu în audienția pe tramisul estraordinaru al marelui duce stapânitoru de Saxen-Meiningen, br. I. Spessart, carele a remisu principelui Carol o scrisóre din partea ducelui împreuna cu însemnele marelui cordonu al ordinului casei ducale. A dóu'a și luni, la 6 septembrie, Domnitorul a pornitu la castelul de Wainburg în Șvițera, reședint'a de tómnă a principelui de Hohenzollern, Dómn'a mai rămânendu înca pentru 8 zile la principessa muma, dupa care asemenea va merge în Șvițera în Wainburg pentru a se rentelni cu Domnitorul.

Românii macedoneni. „Neue freie Presse“ dela 5 septembrie scrie următoarele cu privire la Românii din Turci'a: „Acum câteva zile a sositu la Constantinopol cunoscutul agitatoru românú din Epiru și Macedoni'a, Apostol Margaritu, și ca delegatu al compatrioților sei a avutu mai multe întrevorbiri cu președintele consiliului și cu ministrul de esterne. Margaritu cere dela guvern, ca mai multe sute de Români să fia grațiatu,

cari, la îndemnul unor agenti greci, au participatu la mișcări revoluționare séu au apucatu meseri'a de banditi și de aceea au fost condamnatu. În schibu, Românii promitu, că vor îngriji, de sigurantia din strimtorile și defileurile Pindului și se vor ține gata pentru casul când Pört'a le-ar adresá unu apelu pentru aperiarea Thesaliei și a Epirului. În prim'a linia ei se obliga a suprimá ori ce tentativa de insurecțiune în Thesalia, unde ei sânt numerosi, avuti și esercita o mare influenția asupra Grecilor din șesuri, cari mare parte stau în serviciul lor ca arendasi, argati și muncitori. Ei ceru dela Pört'a numai arme și sânt gata, în unire cu Turcii și Albanesii, a se opune Grecilor“.

Caldur'a în America. Efectele caldurei sânt înfricoșate în New-York. Comisiunea sanitara din New-York a primitu încunoscintiare despre 186 casuri de mörte întemplate în timpu de 24 ore și despre alte 75 casuri întemplate în aceeași și în cele șese ore consecutive dela amedi până sér'a. Mai bine de o suta de casuri de mörte au fost pricinuite prin coler'a infatam, și dóue-deci și unu prin insolațiune.

O ciudata drama. Pe cheiul Tournelles, în Paris, doi tineri, ea și el, se gatiu a se pune în bastel spre a se duce la Auteul, când de odata tiner'a femeia cađu în Sena, pentru marea emoțiune a persónelor presinte. Unu pontonieru, numitu Carol Bergère, se aruncá îndata în apa și fu destul de fericitu de a scóte pe acesta femeia înca vietiúnda, dar leșinata, la bordul bastelului seu. Pe când se gramadise împregturu-i, spre a-i da ajutore, tiner'a femeia îndata ce-si veni în simțire, se sculá în sus ca pusa în mișcare de unu resortu, apucá unu cuțitu, de care se serviá unu omu ca să mănance, și dete dóue lovituri cu acesta arma amantului seu pe care-l isbi în regiunea inimiei. El cađu scaldându-se în sânge. Întorcându apoi arm'a în contra-i, se lovi cu atata violintia, în cât cađu mörta la picioréle amantului seu. Mobilul nu se cunósce.

O catastrofa în Russi'a. Cetimu în „Herold“ dela Petersburg: O indignațiune generala domnesce în capitala, caus'a-i unu incidentu care s'a întemplat pe timpul incendiului fabriciei de țigări a dlui Sekipper. 300 femei și copii, care lucrau la acesta fabrica au fost închisi de proprietarul fabriciei în localul stabilimentului de tēm'a ca nu cumva acesti lucratori să nu se folosésca de incendiul și să fure provisiuni de tutunu. Cinci-spre-dece femei s'au ucisu, asvêrlindu-se din etagiul al patrulea; numerul ranitilor e mare. Poporul gramaditu împregturu incendiului a liberatu pe nenorociti și a vrutu să spêndure pe proprietarul, care a scapatu de mörtea meritata numai prin fuga.

Esperintia cu lumin'a electrica. De curênd s'a facutu esperintia avêndu de scopu întrebuintiarea luminei electrice, într'unu ore-care numeru de operații militare și maritime, de exemplu, pentru a luminá puncturile abordabile ale unui locu asediatu, pentru a descoperi navele la distantia, a transmite semne optice, și mai ales pentru a înlesni esecutarea lucrărilor sub marine. Se anuncia, că aceste esperintie au reușitu pe deplin. Unu clopotu transparentu, conținendu în el o lampa electrica, a fost cufundatu în apa la o adâncime de aprópe 200 de picioré; mașin'a electrica erá aședata la o distantia de 300 picioré. S'a obținutu astfel sub apa într'unu timpu destul de îndelungatu o lumina continua și regulata, ier spațiul luminatu erá considerabilu. Se continua esperintiele pentru a cautá aplicații utile ale acestui procedeu, la operațiunile marinei și serviciul torpilelor.

Proprietaru, redactoru respundătoru și editoru :

IOSIF VULCANU.

A conservá frumseti'a tineretiei

pana la adancile be-
tranetie

e problem'a de vietia
a fia-carei

femei.

Asta atérna de cea mai
ingrigita cultivare a pe-
litiei. Conservarea curata
si delicata a acesteia,
intretinerea ei in finetia
si freschetia, — stirpirea
petelor, a rosietiei, a pis-
truelor si a tuturor peta-
rilor pelitiei, precum mai
ales nimicirea repentina
si durabila a cretielor,

se póte efeptu' deosebitu prin escelent'a si atat de suprin-
dietóra in efectu

RAVISSANTE

(du dr. Lejosse à Paris.)

unicul nesticaciosu preservativu pentru cultivarea pelitiei,
esaminatu oficialminte. Celu mai pretiosu secretu de toaleta
al damelor elegante din Paris, Londra, Viena si Budapesta,
conservarea freschetiei din tineretie si la betranetie: s'a pro-
batu prin mii de esemple cá bunu, de aceea, cá primu-mij-
locu de infrumsetiare, nu póte sè lipsésca de pe mès'a de
toaleta a nici unei dame.

Pretiu unei sticle originale mari fl. 2.50) cu indrumare de
Pretiu unei sticle originale mici fl. 1.50) intrebuintiare.

SAVON RAVISSANTE

celu mai bunu si mai renumitu sapunu cu parfumu pentru in-
frumsetiarea si curatirea pelitiei. Dupa intrebuintiarea lui,
peliti'a devine fina cá si catifeu'a si are unu mirosu fórte

placutu. Duréza multu si nu séca; celu-ce l'a incercatu odata,
nu va mai intrebuintia altu sapunu.

Pretiu unui carton (3 bucati) fl. 1.50, o bucata 50 cr.

POUDRE RAVISSANTE.

Pudr'a cea mai favorita a dametlor dela Paris si Londra,
precum si a celor mai multe artiste. Tóte damele, cari au in-
trebuintiat'o odata, s'au convinsu, ca **Poudre Ravissante** nu
se póte intrece in bunetate; se lipescse fórte bine, e nevizi-
bila si da colórei pelitiei o freschetia naturala, deci mai tare o
putemu recomandá.

Alba seu rosa, o siatula mare 1 fl., un'a mica 60 cr.

EAU DENTIFRICE RAVISSANTE.

Celu ce vré sè aiba dinti curati sanetosi, sè se convinga
cat mai curéndu prin o intrebuintiare, cat de escelenta si
asiá dicéndu admirabila este „ap'a de dinti Ravissante.“

Lipsita de tóte acidele, e compusa din tonice si pàlsamice
materiale de plante de cele mai apte pentru conservarea
dintilor. Prin ea carnea dintilor se intaresce, emailul dintilor
se conserva si putredirea se evita. Dicee picaturi intr'o inghi-
titura de apa ájungu pentru spelare. Gur'a si respirarea
capeta unu mirosu placutu. Intaresce dintii, înceta séu im-
pedeca durerea de dinti.

Pretiu unei sticle originale 1 fl.

POUDRE DENTIFRICE RAVISSANTE.

Pravul Ra sante de dinti

contine particele lipsite de , neutralisátore cari in apa se
disolvu. Face cu putintia tinerea curata a dintilor, si aceia
totu-odata isi conserva colvrea si lucirea naturala; si nu se
póte atacá nici chemicesce nici mechanicesc. Carnea dintilor
usioru sangeranda isi capeta tari'a naturlla, iér gur'a devine
a cútú improspetata. Pretiu unei siatule 50 cr.

**În mare și în micu se afla de vëndiare în
calitate originala si se póte comandá prin epis-
tola în principalul magazinu centralu în Bu-
dapesta városháztér 9 sz. în parfumeri'a**

FRIDERICEI SVAR CZ.

Nu ne mai trebuie argintul scumpu,

cáci în privintia acést'a avemu unu surogatu multu mai ieftinu. De o parte prin **procurarea** **estraor-**
dinaru ieftina a materialului, de alta prin puterea de lucru buna și ieftina, **fabric'a intrunita de**
articoli de argintu britanicu a reesitu sè învinga tóte fabricele de asemenea calitate, atât în pri-
vintia pretiului, cât și în a calitatii.

Avantagiul fabricatelor nóstre consiste mai ales în aceea, cá articolii nostrii nu stau înde-
reptul adeveratului **argintu**, de óra-ce nici nu sânt stricacióse, nici nu-si schimba colórea, și nu se
tocescu; acestu argintu britanicu e albu, și remáne totdeuna asemenea **argintului adevratu**; mai
departe, sântemu în positiunea d'a puté vinde urmatóarele **40** de obiecte, cari pan'acuma costau **35**
fl., **cu pretiu fabulosu de 9 fl. 50 cr.**, tramiéndunise sum'a, séu cu rambursa postala și anume:

- 6 escelente cutite de mèsá cumanunchiu de argintu britanicu și cu adevratu taișu englezescu;
- 6 furcutie de cela mai fine, din argintu britanicu, în o bucata;
- 6 lingure de mânçatu, din argintu britanicu, massive;
- 6 „ de cafea „ „ de calitatea cea mai buna, massive;
- 6 rasle, din argintu britanicu, de calitatea cea mai buna;
- 1 lingure de scosu sup'a „ „ „ „ massive;
- 1 „ „ laptele „ „ „ „
- 6 tasse englese Victoria, canitate finu;
- 2 feșnice pompóse de salon

Tóte aceste 40 de piese sânt gatite **din celu mai finu si mai solidu argintu britanicu,**
și pretiu lor în locu de 35 fl, e

n u m a i

9 florini 50 cruceri.

Comandele prin epistole sunt a se adressá cat mai ingraba astfel :

Az egyesült **Britania-Ezüstárúk** gyári raktárába, Budapest, városháztér 9 sz. Harisch-Bazár.